KAHDEKSAN KIRJETTÄ

lastensuojelun päättäjille

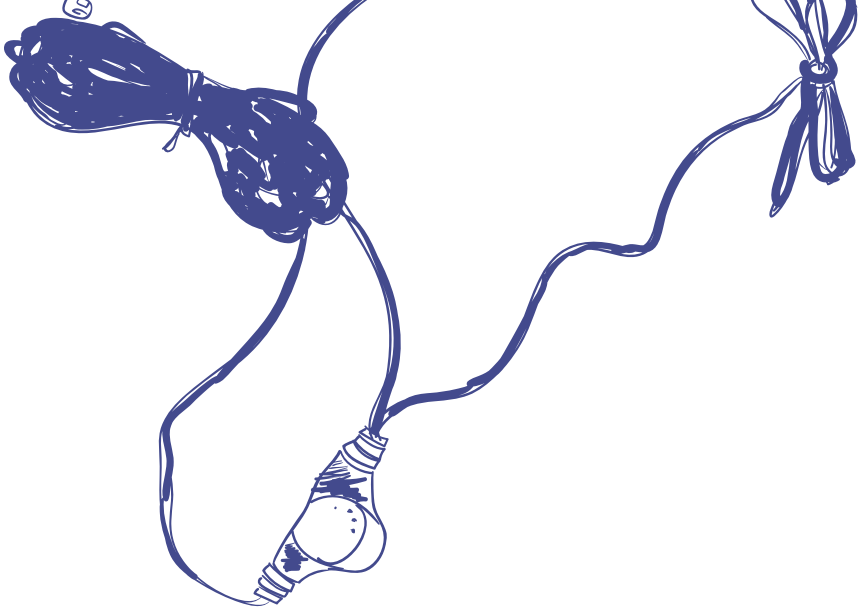

Kahdeksan kirjettä lastensuojelun päättäjille

Lastensuojelun Keskusliitto järjesti joulukuussa 2018 ja helmikuussa 2019 kaksi kirjoittamistyöpajaa nuorille, joilla on kokemusta lastensuojelusta. Työpajat veti kirjailija Elina Hirvonen. Työpajoissa tuotetuista kirjoituksista julkaistaan lokakuussa 2019 kirja.

Työpajoihin osallistui yhteensä 19 nuorta, jotka olivat 16-27-vuotiaita. Nuorten taustat vaihtelivat, mutta yhteistä heille oli omakohtainen kokemus lastensuojelusta ja sijaishuollosta. Jälkimmäisessä työpajassa nuorille virisi halu päästä kertomaan omista kokemuksistaan suoraan lastensuojelusta päättäville tahoille: poliitikoille, kuntien virkamiehille ja lastensuojelulaitosten johtajille. He kirjoittivat nämä kirjeet, joita jälkikäteen täydennettiin ensimmäisen työpajan osallistujien kirjeillä.

Kirjeissä korostuu nuorten tarve kehittää lastensuojelua paremmaksi. Ne heijastavat omia rankkoja kokemuksia, mutta niistä huokuu myös ymmärrys ja kiitollisuus kiireessä ja paineessa työskenteleviä sosiaalityöntekijöitä kohtaan. Vahvasti esille nousee tarve siihen, että jollakulla aikuisella olisi riittävästi aikaa nähdä ja kuulla.

Ennen kaikkea nämä kirjeet ovat nuorten vetoomus sen puolesta, että toiset hankalissa oloissa kasvavat lapset ja nuoret saisivat sen tuen ja turvan, jonka he ansaitsevat.

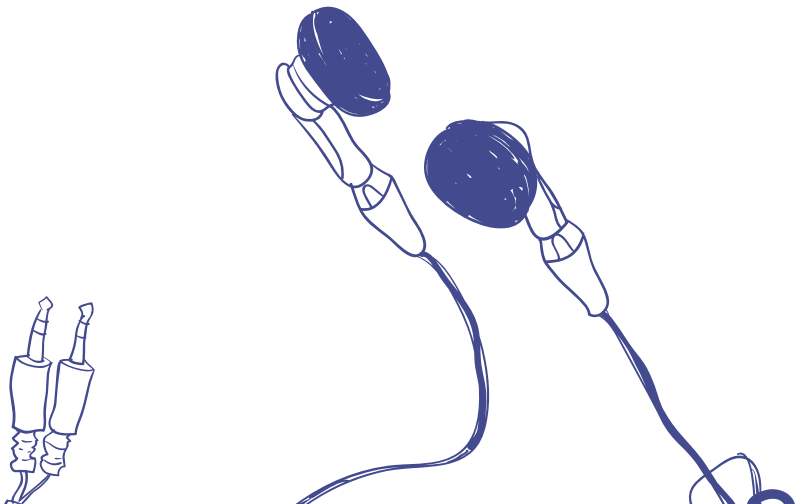

Kirje päättäjille

Hyvä lastensuojelutoimen päättäjä, jotta Suomeen saataisiin maineensa veroinen yhteiskunta, täytyy sen ongelmakohtiin puuttua. Tämä tarkoittaa myös sitä, että lastensuojeluasiakkaat otetaan aktiivisesti mukaan yhteiskunnan toimintaan, jolloin onnistumisprosentti on myönteisempi, eikä yhtä synkkä kuin se tällä hetkellä on.

Vaikka lastensuojeluun kuuluvista on suurin osa ongelmallisista taustoista, heillä kuuluisi olla yhtä suuri tuki ja turva kehittyä, saada koulutusta ja saada sellaista hoitoa, joita he tarvitsevat. Sosiaalityöntekijällä on tässä suhteessa iso merkitys, joka näkyy erittäin konkreettisesti lasten ja nuorten arjessa.

Toimiva yhteistyö luo turvaa ja varmuutta tulevasta, ja minimoi esimerkiksi syrjäytymisen vaaraa. Siksi työntekijöillä kuuluisi olla oikeus realistisiin asiakaslukuihin, jotta hänellä on aikaa tehdä työnsä riittävän huolellisesti ja asiakasta kunnioittaen. Hänellä tulisi olla aikaa paneutua jokaiseen nuoreen sekä lapseen, ja ajaa heidän etuaan. Tämä ei toteudu, jos asiakkaita on enemmän mitä mahdollisuudet antavat periksi.

Jokaisesta lastensuojelun asiakkaasta voi kehittyä menestyvä ja tasapainoinen aikuinen, jos hänellä on siihen hyvät mahdollisuudet, jotka hän lastensuojelun avulla saa. Antakaa työntekijöille sekä asiakkaille mahdollisuus.

20-vuotias, huostaanotettu teini-ikäisenä

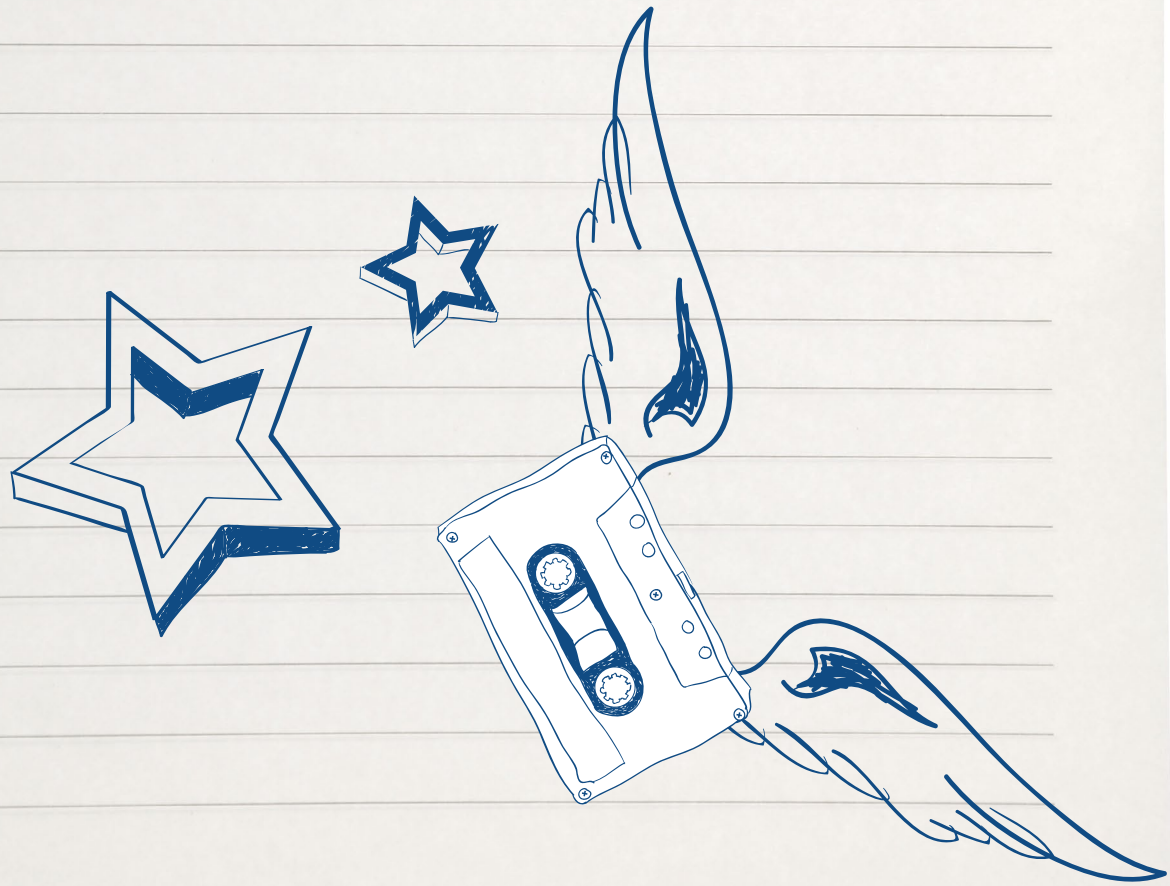

Hyvä lastensuojelupäättäjä.

Kirjoitan teille, koska olen ollut sijoitettuna lapsesta asti ja kokemukseni lastensuojelusta on huono. Minulle pahinta on ollut se, kun rampattuani lastenkodista sijaisperheeseen ja sieltä taas lastenkotiin ja jälleen uuteen sijaisperheeseen en ole saanut tarvitsemaani tukea. Ette ole ottanet huomioon ollenkaan mummiani. Mummin kuuleminen olisi ollut todella tärkeää, olisitte saaneet paljon tietoa minun lapsuudestani. Teidän pitäisi ottaa sijoitetun lapsen muutkin perheenjäsenet huomioon kuin vain vanhemmat.

Minun kokemukseni lastensuojelusta ylipäätään ei ole kovin hyvä. Sosiaalityöntekijöihin ei saa viesteillä ja soittaen mitään yhteyttä, olen joutunut menemään paikan päälle sanomaan, että voitteko katsoa viestini. Palavereissa puhuttuja asioita on alettu hoitamaan tosi myöhässä.

Minun mielestäni siis tärkeimmät muutokset olisivat: että sosiaalityöntekijää kohden ei saisi olla liian monta asiakasta, pitäisi järjestää enemmän kasvotusten aikaa sosiaalityöntekijän ja lapsen välillä, ja pitäisi hoitaa muiden perheenjäsenten kuuleminen, sillä voi olla iso merkitys.

Sijaisperheessä asuessani sosiaalityöntekijät hoitivat todella huonosti tapaamiset minun ja äitini sekä mummini kanssa. Jossakin vaiheessa en saanut nähdä äitiäni yli vuoteen ja mummiani kahteen vuoteen, vain siksi koska sen aikainen sijaisperheeni halusi niin. Tämä asia olisi pitänyt hoitaa toisin, ja toivon, että muut lapset saisivat nähdä vanhempiaan säännöllisesti.

Siitä olen kuitenkin iloinen, että pääsin uudestaan muuttamaan toiseen sijaisperheeseen, vaikka sitä vastaan aluksi oltiinkin. Silloin minua kuunneltiin ja siitä olen onnellinen.

18-vuotias, sijoitettuna 4-vuotiaasta lähtien, useita sijoituspaikkoja

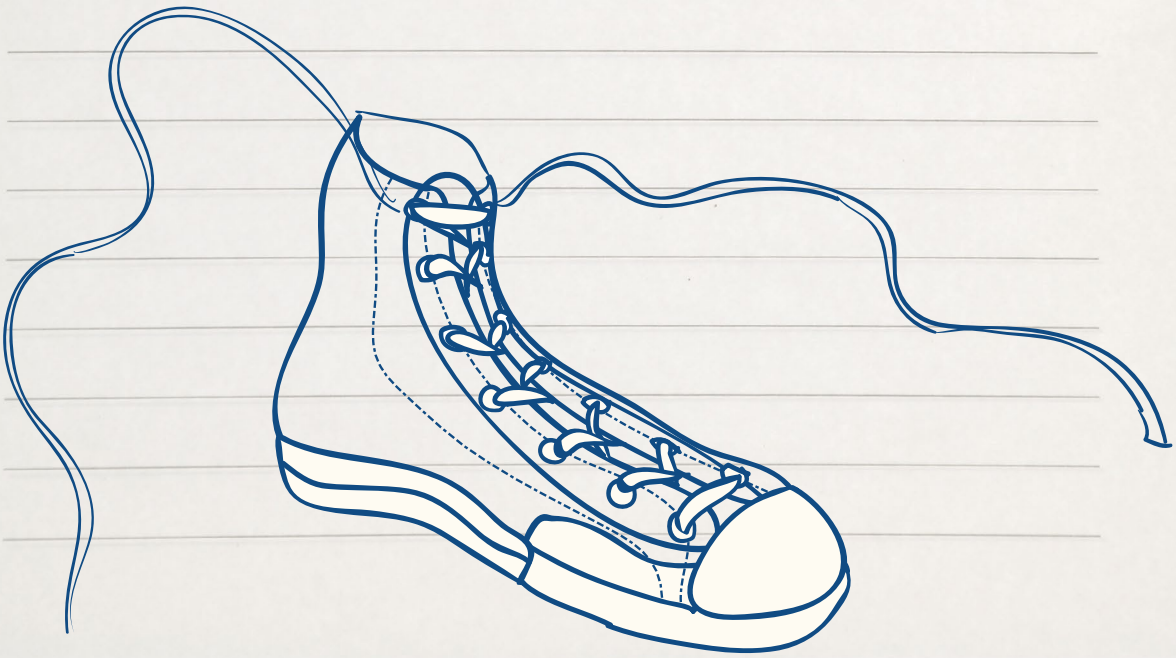

Hyvä Lastensuojelun päättäjä.

Kirjoitan teille, koska olen pettynyt asioihin, joita lastensuojelussa tapahtuu.
Olen itse ollut sijoitettuna 16 vuotta elämästäni, jonka ajalla minulla on ollut 10-20 sosiaalityöntekijää. Määrää on vaikea laskea, kun en muista nähneeni ikinä joitain sosiaalityöntekijöitäni, ja vaihtuvuus on "näköjään" suurta tällä alalla. Olemmehan me kaikki ihmisiä, eikä kaikkeen pysty. Säännöt on silti hyvä laatia asioiden puolesta, jotka vaikuttavat nuorten tulevaisuuteen. Jokainen on tärkeä, ja kaikki tarvitsevat saman tuen ja avun annettavaksi.

Kilpailutus ei missään nimessä saisi mennä minkään edelle. Tarvitsin vielä jälkihuoltoa 22-vuotiaana, minulle oli siis jo annettu lisäystä. Jälkihuoltoni päättyi, kun en halunnut ottaa vanhan ohjaajan tilalle uutta. Kilpailutus oli liian kova ja sitä piti "tarkastella ennen päätöksen tekoa". Tämän takia tälle parin kuukauden ajalle, jolloin olisin vielä tarvinnut jälkihuoltoa, ei vanha jälkihuoltotyöntekijäni kelvannutkaan, vaan olisi pitänyt ottaa uusi työntekijä kilpailutuksella. Jätin jälkihuollon siis tähän.

Toivoisin asialle muutosta, ei nuoren tarpeita voi katsoa rahan läpi. Myös jälkihuollon aikaa voisi pidentää, itse en saanut tarpeellista apua tuossakaan ajassa. Mutta no, minulle se on vaikeampaa diagnoosini takia. En silti halunnut jatkaa, sillä uusi ihminen lyhyelle ajalle tuntuu minusta turhalta. Joustavuuden pitäisi olla iso tekijä lastensuojelussa varsinkin, jos kyse on lapsen tai nuoren hyvinvoinnista.

Onneksi asiat muuttuvat pikkuhiljaa, muistakaa katsoa selkeästi asiat läpi. Nuorten elämä on tärkeää, nuoret ovat osa tulevaisuutta. Onneksi asioita on, jotka ovat hyviäkin.
Hyvää jatkoa.

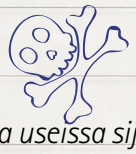

22-vuotias, ollut sijoitettuna useissa sijaisperheissä sekä lastensuojelulaitoksessa

Hyvä lastensuojelun päättäjä

Kirjoitan teille, koska olen ollut lapsesta asti sijoitettuna. Koen, että lastensuojelu ei toimi niin kuin pitää. Olen kokenut vääryyttä sekä hyviä asioita. Minun tapauksessani minua ei kuultu. Lastensuojelun työntekijöiden tärkein tehtävä on kuulla lasta. Miksi näin ei aina tehdä? Jouduin asumaan monta vuotta sijaisperheessä, joka kaltoinkohteli minua henkisesti. Kerroin tästä sosiaalityöntekijälleni, mutta hän vain päätti, että yritä pärjätä siellä. Tämä aiheutti minulle ikuiset traumat.

Toivon, että lasten mielipiteet huomioidaan, niitä kunnioitetaan ja niihin puututaan. Aikuiset osaavat esittää kyllä yhden tapaamisen ajan täydellistä vanhempaa, ja sen tunnistaminen vaatii hieman taitoa tulkita tilannetta. Onnekseni minut otettiin tosissaan, kun karkasin perheestä pois. Pääsin toiseen perheeseen. Mutta vaatiiko mielipiteen huomioiminen noin kovia tekoja, ennen kuin ne huomioidaan?

Toivon myös, että lakia tiukennetaan niin, ettei kukaan vaan voi saada sijaislapsia tai mikä vain laitos ei voi toimia sijoituspaikkana. Lastensuojelussa tärkeää on omata hyvät tunnetaidot. Niitä voisi lisätä lastensuojelussa työskentelevien ihmisten koulutuksiin. Olen kokenut, etten ole saanut mahdollisuutta ymmärtää omia tunteitani eri sijoituspaikoissa, joka vaikuttaa myös tämän hetkiseen elämääni. On myös tärkeää keventää lasten taakkaa. On tärkeää, että lastensuojelussa huomioidaan myös lasten ja nuorten vanhemmat ja että he tarvitsevat myös apua.

Mielestäni myöskään jälkihuolto ei toimi niin kuin pitää. Siihen onneksi on tulossa muutoksia. Jälkihuollon ikärajan nostaminen on ehdoton vaatimus, onneksi siihen on tulossa muutos. Jälkihuollossa koin saavani vain rahallista tukea. Olisin tarvinnut myös keskustelevaa apua, ja neuvontaa itsenäisyyteen liittyvissä asioissa.

Olisin kaivannut aikuista, joka välittää, ja johon luottaa. Me lastensuojelussa eläneet lapset ja nuoret olemme kokeneet kovia, joten aikuisuuteen ja itsenäistymiseen liittyvät asiat voivat olla vaikeita jo oman jaksamisen takia. Sen vuoksi olisi tärkeää, että jälkihuolto toimisi nuoren aikuisen turvana, josta hän saa tarvitsemansa avun, oli se sitten Kelan lappujen täyttämistä, keskustelua tai rahallista tukea. Aion jatkaa lastensuojelun kehittämistyötä, mutta harmikseni siihen vaaditaan myös päättäjien tekoja.

Kiitos.

22-vuotias, otettu huostaan 6-vuotiaana vanhempien päihdeongelmien takia, useita sijaisperheitä

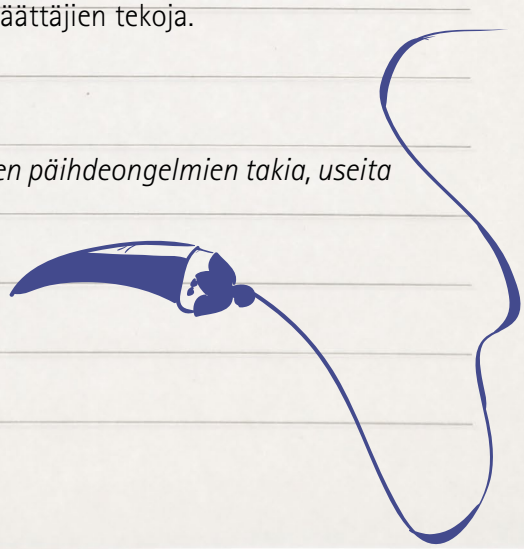

Hei, hyvä lastensuojelun päättäjä.

Minä kirjoitan sinulle, sillä olen nyt yli vuoden verran asunut lastensuojelun laitoksessa ja elänyt monia hetkiä lastensuojelun työntekijöiden kanssa ja kokenut monia palveluita. Olen saanut lastensuojelusta hyviä, mutta myös huonoja kokemuksia ja haluaisin kertoa niistä. Haluaisin saada lastensuojelussa olevien nuorten ääntä kuuluviin ja todellista perspektiiviä siihen, millaista elämä lastensuojelun laitoksessa tai lastensuojelun piirissä ylipäänsä on.

Minun kokemukseni lastensuojelusta on kovin ristiriitainen. Olen saanut paljon hyvää, mutta välillä minusta tuntuu, että olen myös menettänyt hyvin paljon.

Minulle pahinta on ollut kokemus siitä, että lastensuojelun työntekijöillä ei ole ollut tarpeeksi aikaa olla vain läsnä ja tukea, kuunnella. Koen, että usein minut jätetään roikkumaan väliin, kun aika ei riitä. Luotetaan vain, että pärjään ja selviän yksinkin. Parasta kuitenkin on ollut, että olen saanut paljon upeita kokemuksia, jotka olisivat varmasti jääneet väliin ilman lastensuojelun apua. Minut on nostettu ylös syvimmistä kuopistani ja olen nähnyt elämän toivon lastensuojelun avulla. Minulla on ollut upeita työntekijöitä lastensuojelussa, mutta vaihtuvuus siinäkin on tuonut haavoja.

Lastensuojelu on äärimmäisen tärkeä konsepti ja lastensuojelu tekee todella tärkeätä ja merkityksellistä työtä, mutta puitteet kiinnittää enemmän huomiota yksityiskohtiin ovat olleet liian heikot.

Mielestäni tärkeintä olisi muuttaa se, että lastensuojelun työntekijöillä olisi enemmän aikaa luoda kokemus lapsille siitä, että on aikuisia, jotka välittävät ja haluavat olla apuna. Tuo muutos voi olla todella haasteellista tehdä, mutta koen, että monille olisi tärkeää, että olisi kokemus siitä, että aikuiset oikeasti välittävät.

Ystävällisin terveisin,

lastensuojelun asiakas
17-vuotias, elää lastensuojelulaitoksessa

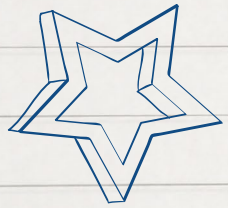

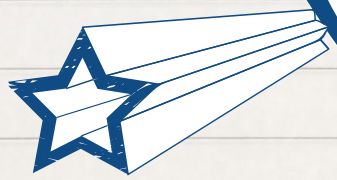

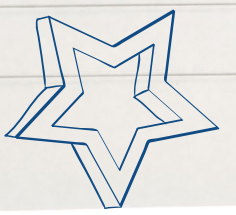

Hei poliitikko.

Hoida lasten ja perheiden asiat kuntoon. Jokainen meistä on arvokas, jokainen omanlaisensa. Kaikki ansaitsee paljon enemmän, kuin te monessa kohtaa tällä hetkellä mahdollistatte.

Lapset on nälissään, peloissaan ja suruissaan. Eikö teitä kiinnosta?

Suomessa on 60 000 tuhatta syrjään ajettua nuorta, onko teillä ja meillä varaa siihen? Joka päivä me menetetään jotain, kun jokaisella ei ole mahdollista kasvaa täyteen potentiaaliinsa. Mua ei kiinnosta kuulla teidän alijäämistä, kestävyysvajeista tai muista kvartaalitalouden paskamaisuuksista.

Eikö yhteiskunta ole ihmisiä varten, lapsia varten?
Mikä muu vois olla merkityksellisempää? Sulla on valtaa, käytä sitä!

27-vuotias, lastensuojelun asiakas 2-vuotiaasta, useita sijaisperheitä ja kymmeniä sosiaalityöntekijöitä

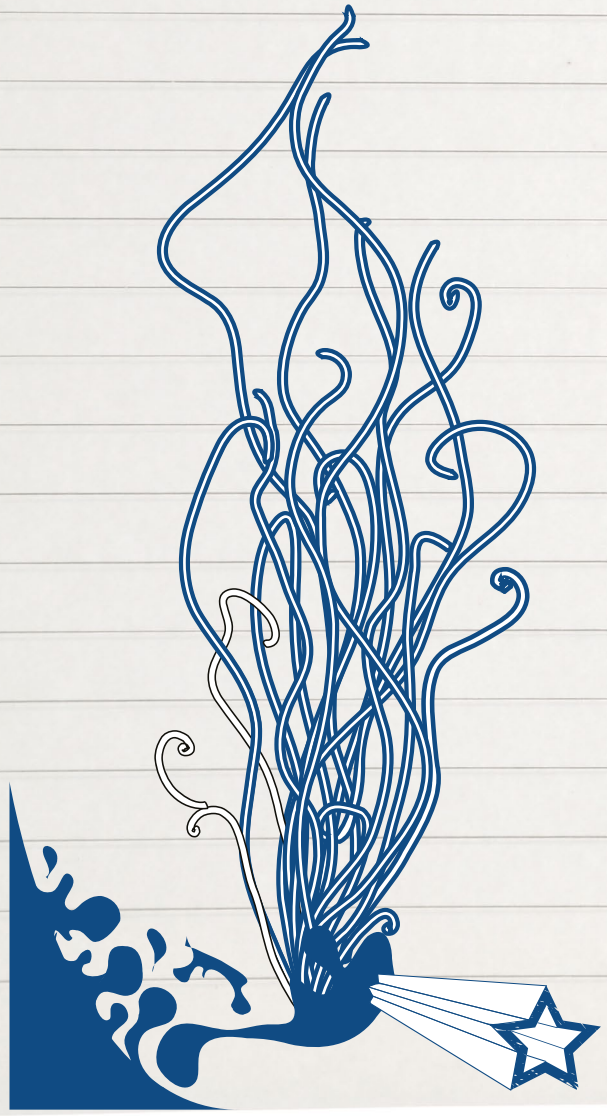

Hyvä lastensuojelun työntekijä,

kirjoitan sinulle, koska olisin toivonut teiltä sieltä päästä muun muassa aikaisempaa puuttumista ja heräämistä siihen, missä kunnossa perheeni lapset olivat. Tiedän isäni olevan erittäin manipuloiva, ja sen johdosta varmaan saitte kuvan, että perheessämme kaikki oli hyvin. Mutta näin ei ollut.

Olisitte voineet hetkeksi unohtaa isän palkan ja kiinnittää huomiota huonosti voiviin lapsiin. Pikkuveljeni oli 8-9-vuotiaana ekan kerran mielisairaalassa monta kuukautta. Minä sekä pikkusiskoni tulimme ja varsinkin lähdimme aina itkien isän matkaan. Me myös itkimme aina, kun puhe tuli isästä. Eikö sen luulisi kertovan jotain?

Olitte ehdotelleet äidille eroamista isästä, mutta kävikö mielessänne, että se ei olisi niin helppoa? Siinä olisi voinut olla henki pelissä. Minäkin näin 9-vuotiaana useita kertoja, kun isä muun muassa istui äidin päällä, veitsi äidin kurkulla. Miten oletatte, että siinä vaiheessa osattaisiin kertoa muuta kuin itkemällä. Ja sitten siitäkin tuli kiellettyä. Olisimme tarvinneet vain apua. APUA!

Näin jälkikäteen tahdon sanoa, että olisi toivottavaa kuunnella lapsia enemmän. Ja ennen kaikkea katsoa. Jos lapsi on ahdistunut vanhempien seurassa tai iloinen, kun vanhemmat lähtevät, jotain on pielessä. Tai jos lapsen paino tippuu parin viikon aikana huomattavasti, tai hän tulee nälkäisenä hoitoon, kehottaisin tarkistamaan, mikä ruokatilanne kotona on.

Olisiko yllätystarkastukset lapsen perheeseen mahdoton ajatus? Kävisitte lapsen kotona kertomatta siitä heidän vanhemmilleen. Kuka tahansa saa ja pystyy näyttämään tunnin ajan iloista naamaa, siivoamaan kodin ja täyttämään jääkaapin, jos siitä kerrotaan useita viikkoja etukäteen, tarkan päivämäärän ja ajan kera. Ei tarkastuksista silloin oikeasti ole mitään hyötyä.

Tahtoisin myös kysyä, miksi ette puuttuneet tilanteeseen, vaikka seurakunta tajusi tilanteen ja tuli avuksemme? He kertoivat teille, mutta te vain totesitte vasta käyneenne meillä. Niinpä niin. Kävitte kyllä, mutta vanhempamme tiesivät siitä muutaman viikon etukäteen.

Tiivistettynä tahdon kehottaa teitä avaamaan silmät ja kuuntelemaan lapsia. Ja olisiko huono idea, että liittäisitte keskusteluun leikkimisen? Harva lapsi uskaltaa puhua suoriin kysymyksiin, pöydän ääressä esitettyinä.

Kiitos.

27-vuotias, lastensuojelun asiakkaaksi teini-iässä, mutta olisi tarvinnut sitä jo paljon aiemmin

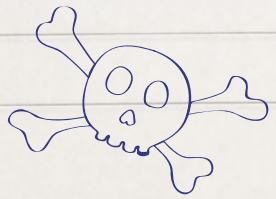

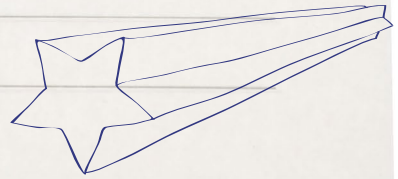

Hyvä lastensuojelun päättäjä,

Minusta tuntuu, että koko lastensuojelun koko systeemi on laiska. Sosiaalityöntekijät eivät välitä nuorten mielipiteistä, vaan ainoastaan vanhempien sanoista. Suurin osa lastensuojelun työntekijöistä, joiden kanssa olen ollut tekemisissä, tuntuvat olevan paikalla ainoastaan palkan takia, eivätkä sen takia, että he oikeasti välittäisivät.

Kun olin 13-vuotias, olin yksityisessä lastenpsykiatrisessa sairaalassa, jossa lapsia kaltoinkohdeltiin lähes jatkuvasti. Lasten kohtelua pitäisi vahtia tarkemmin, ettei tällaista tapahtuisi enää koskaan.

Kannatan myös jälkihuollon iän nostamista 25 vuoteen.

19-vuotias, elänyt lastensuojelulaitoksessa

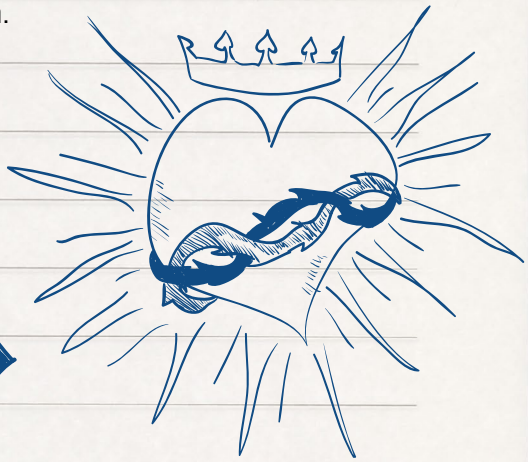

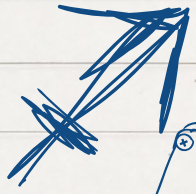

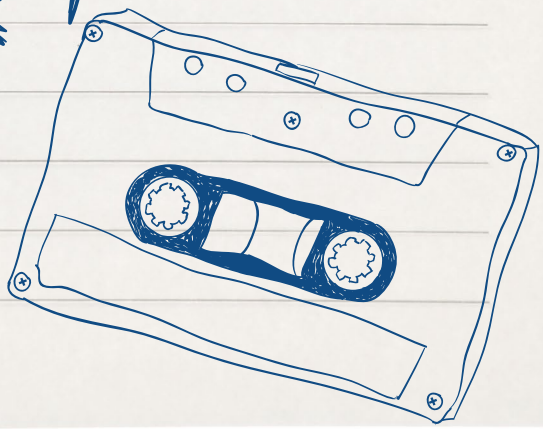

MITÄ KUULUU LASTENSUOJELU

Kiitos, että luit kirjeet!

Lastensuojelun laatu turvataan ja lapsen oikeuksien toteutuminen varmistetaan päätöksenteon tasolla. Jokaisen päättäjän rooli on tärkeä, jotta voimme tehdä näissä kirjeissä esiin tulleet nuorten toiveet lastensuojelun todellisuudeksi.
Kuuntele, niin kuulet.